

Rosh Ha'shannah: A Day of Mixed Emotions

Q: Should we eat meat and drink wine on Rosh Ha'shannah?
Q: If we forget Ya'aleh Ve'yavo in bentsching on Rosh Ha'shannah, what do we do?
Q: Should we cry during davening on Rosh Ha'shannah?

I. ראש השנה on שמחה

1. במדבר פרק כט, א

(א) ובחדש השביעי באחד לחודש מקרא קדש יהיה לכם פל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם:

2. רש"י ויקרא פרשת אמור פרק כג

(לה) מקרא קדש - קדשהו (בכסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים) במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה:

4. מרדכי מסכת ראש השנה רמז תשח

(R. Mordechai ben Hillel, Germany, 1200's)

ועוד דר"ה איקרי חג ככל המועדים דכתיב בכסה ליום חגנו ואמרי' איזה חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה ועוד במקום אחר קרי ליה חג וכתיב ושמתח בחגך וא"ר יוחנן הוקשו כל המועדות זה לזה הא למדת ששנה לשאר י"ט.

3. אורחות חיים חלק א דין סדר תפלת ר"ה

(R. Aharon Ha-kohen of Lonil, 1300's)

כתבו הגאונים ז"ל שאין אומרים בה ותתן לנו ה' אלהינו מועדים לשמחה כמו בשאר י"ט לפי שאין זה רגל לשמחה אלא להיות עומד ביראה ובאימה

Quick Review

- What elements of Rosh Ha'shannah are made explicit in the Torah? What elements are left unexplicit and subject to debate between the Rishonim? What is the root of their debate?

5. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקצו סעיף א

אוכלים ושותים ושמחים, ואין מתענין בר"ה ולא בשבת שובה; אמנם לא יאכלו כל שבעם, למען לא יקלו ראשם ותהיה יראת ה' על פניהם.

6. משנה ברורה סימן תקצו ס"א א

(א) אוכלים ושותים ושמחים - ר"ל אף שהוא יום הדין מ"מ מצוה של ושמחת בחגך שייך גם בו שגם הוא בכלל חג דכתיב תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו ונאמר בנחמיה ח' אכלו משמנים ושחו ממתקים וגו' כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ד' היא מעוזכם:

7. שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תקכט סעיף ה-ו

ב' מצות אלו שהן כבוד ועונג הן נוהגות גם כן בראש השנה שהרי נאמר בו מקרא קדש... ויש בחול המועד מה שאין בראש השנה והוא שכל שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג וכן ביום טוב של עצרת חייב אדם להיות שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים אליו ושמחה זו היא מצות עשה מן התורה שנאמר ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וגו':

9. ספר פסקי תשובות סימן תקצו

ולמעשה נחלקו הפוסקים¹³ אם יש להקפיד על אכילת בשר ושתיית יין וכו' בראש השנה, ובליל ראש השנה לדברי הכל יש¹⁴ ענין באכילת בשר שמן לסימנא טבא שתהא השנה מתוקה ושמינה, כנזכר ברמ"א (סימן תקפ"ג סעיף א').

8. מגן אברהם סימן תקצו (R. Avraham Ha-levi Gombiner, Poland, 1600's)

ובמגיד מישרים כ' בפ' נצבים שלא לאכול בשר ולשתות יין בר"ה:

Quick Review

- What is the practical dispute summarized by the פסקי תשובות? How does this dispute stem from the earlier debate between the Rishonim?

II. Apparent Inconsistencies

10. רא"ש מסכת ראש השנה פרק ד סימן יד

אבל בתשובת מר שר שלום כתוב בר"ה היו אומרים בשתי ישיבות בין בתפלה בין בקידושא מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום הזכרון הזה שהרי כתוב אלה מועדי ה'... וכולהו איתקוש להדדי לקרותם מועדי ה' מקראי קדש וכתוב זכרון תרועה מקרא קדש... ורב האי כתב אין מנהג לומר חגים וזמנים לששון וכן המנהג פשוט בזמן הזה בכל המקומות.

11. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפב סעיף ח

אינו אומר: מועדים לשמחה, חגים וזמנים לששון; וכן אינו אומר: והשיאנו; ובתפלת מוסף אינו אומר: ואין אנו יכולין לעלות ולראות לפניך, אלא ואין אנו יכולים לעשות חובותינו לפניך (וחותמין ודברך אמת וכולי) (טור)

Quick Review

- Do we say "מועדים לשמחה" on Rosh Ha'shannah? How does the שולחן ערוך's ruling cohere with the type of food we eat on Rosh Ha'shannah?

III. The Resolution: Tempered Joy

12. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לב עמוד ב

משנה. העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה - השני מתקיע, ובשעת הלל - הראשון מקרא את ההלל. ...מדקאמר בשעת הלל - מכלל דבראש השנה ליכא הלל, מאי טעמא? - אמר רבי אבהו: אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים? - אמר להם: אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו - וישראל אומרים שירה?

13. רמב"ם על משנה מסכת ראש השנה פרק ד משנה ז

ואמרו ובשעת ההלל, לפי שאין קורין הלל לא בראש השנה ולא ביום הכפורים, לפי שהם ימי תפלה והכנעה לפני ה' ויראה ממנו וניסה אליו ותשובה ותחנה ובקשת מחילה, ואין ראוי במצבים כאלה לשמוח ולשיש.

14. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג הלכה ו

אבל ראש השנה ויום הכפורים אין בהן הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא ימי שמחה יתירה

15. ב"ח אורח חיים סימן תקפב (R. Yoel Sirkes, Poland, 1600's)

אבל ותתן לנו מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום (חג) הזכרון הזה דלשון זה משמעו שנתנית ראש השנה ויום הכפורים היא לשמחה ולששון כשאר חגים ומועדים וזמנים וזה ודאי אינו אלא לדון לברואי עולם ניתנו ולשוב בתשובה לכך אין אומרים אותו בשום מקום כך נראה לפרש לדידהו מיהו מנהגינו שלא לומר גם והשיאנו:

Quick Review

- How does the Rambam describe the day of Rosh Ha'shannah? What is his evidence for his description? How does the Bach resolve our inconsistency?

IV. Practical Ramifications: Crying and Fasting

16. הגהות מיימוניות הלכות שופר וסוכה ולולב פרק א הלכה א (R. Meir Ha-kohen, Germany, 1200's) בתשובת רב נטרונאי גאון נמצא טוב להתענות בשני ימים של ר"ה וכן בשבת י' ימי תשובה. אמנם בתשובת רב האי רוב נחשון גאון נמצא שאסור להתענות בר"ה וכן פסק מר שלום גאון וכן יש בתשובת ר' יהודאי גאון מפני שנקרא חג שנאמר בכסא ליום חגנו

17. ספר כלבו סימן סה (R. Aharon Ha-kohen of Narbonne, 1300's) ואומר הר"ם שגאון אחד אמר לו הלואי שיהיו מתעניין בב' ימים של ראש השנה, אבל הוא כתב בתשובה אחרת האוכל לשם שמים תבא עליו ברכה וכן המתענה לשם שמים תבא עליו ברכה כדי שלא יבאו לידי קלות ראש מרוב אכילה ושתיה

18. שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קפח סעיף ו ואם טעה ולא הזכיר של יום טוב, אומר: ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר נתן ימים טובים לישראל לששון ולשמחה את יום חג פלוני הזה ברוך אתה ה' מקדש ישראל והזמנים... והוא דסגי בהך ברכה, דוקא כשנזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב, אבל אם לא נזכר עד שהתחיל הטוב והמטיב, צריך לחזור לראש בהמ"ז.

19. משנה ברורה סימן קפח סעיף יט לששון ולשמחה - ובר"ה אין אומרים לששון ולשמחה...ג"כ דעת המ"א דשוב אינו חוזר כמו בר"ח וא"ר חולק עליו וס"ל דחוזר

20. הליכות שלמה תפילות ומנהגי ר"ה עמ' טו
פ"ו הנ' כ"ג. 87. וכ"ה בסדר הגר"ז ובתהליך סי' קפ"ח סק"ט. ובע"פ דוסיף רבנו שכמדומה שהמנהג לחזור גם בשכח יעריי בסעודת היום, ונראה דהיינו משום דכיון דאנו איננו מתענים בר"ה, הו"ל לדין ככל יו"ט דעלמא שהשוכח בו יעריי בברכת המזון חוזר. כתבי תלמידים. 88. בספר "כרם שמואל" סי' הליכות שלמה <מועדי השנה> תשרי-אדר / אוירבאך, שלמה זלמן בן חיים יהודה ליב / עמוד 30
הודפס מאתר אוצר החכמה

21. שו"ת יביע אומר חלק י - אורח חיים סימן מג ומכיון דמוכח שיש מצות שמחה בראש השנה, צריך להתפלל בשמחה ובטוב לבב ואין לבכות בתפלתו בראש השנה. שהבכיה פוגעת במצות שמחת יום טוב...וכ"כ להדיא הגר"א במעשה רב (סי' רז), שאין לבכות בר"ה

22. מטה אפרים סימן תקפב סעיף כח (R. Efraim Zalman Margaliyos, Poland, 1700's) **כח. נוהגין לבכות ולהוריד דמעות בתפלת ר"ה ויהי אף כשהל בשבת, ומי שאין בכיה נופלת עליו בימים האלה הוא הוראה שאין נשמתו הגונה ושלמה, ויש בני אדם שנידונין בריה ביום ראשון**

מטה אפרים <אלף למטה, קצה המטה> / מרגליות, אפרים זלמן בן מנחם מאנוש / עמוד 96
הודפס מאתר אוצר החכמה

Quick Review

- May one decide to fast on Rosh Ha'shannah? What impact does this question have on whether one is to repeat Ya'aleh VeYavo after forgetting it in bentsching on Rosh Ha'shannah?
- Is crying during davening on Rosh Ha'shannah advisable? Why or why not?